

JOSEP VIDAL BENEYTO, PRESIDENT DEL CONSELL MEDITERRANI DE LA CULTURA

Text: JOAN M. OLEAQUE / Fotos: RAFA GIL

"La democràcia avui no funciona"

Josep Vidal Beneyto (Carcaixent, 1929), president del Consell Mediterrani de la Cultura, ha propiciat que el monestir de la Valldigna s'haja convertit en la seu permanent d'aquesta entitat. Es considera "un home de progrés" i també "molt valencià".

Té una llista de càrrecs llarga com el braç. I molta energia: resideix generalment a París, però hi ha dies que agafa quatre avions. "Des de fa trenta anys —reconeix— he estat sempre amb un peu dins València i un altre fora". És cert, però això no li impedeix de considerar-se "molt valencià". Potser per això Vidal Beneyto, activista veterà en els grans àmbits polítics, culturals, i intel·lectuals espanyols i europeus, estava especialment esperançat amb la celebració a València del congrés "Patrimoni, comunicació i gestió de la cultura: per una Mediterrània sostenible". La reunió fou organitzada per la Generalitat Valenciana i el Consell Mediterrani de la Cultura (CMC, entitat integrada en la Unesco, i que Vidal presideix) i aplegà durant els dies 25, 26 i 27 de maig, al monestir de Santa Maria de la Valldigna (la Safor), molts especialistes internacionals en la matèria. Del resultat, se'n mostra molt satisfet, en bona part perquè ha estat rubricat amb un acord entre la Generalitat (que va fer la proposta) i el CMC per designar la Valldigna seu cultural perenne del Consell Mediterrani (la seu legal de l'entitat continuarà, tanmateix, a Malta, i l'administrativa, a París).

—Per què considera que aquest congrés ha estat important?

—En la part que més m'afecta, perquè ha estat una oportunitat per al CMC de fer de València un suport fonamental de l'activitat cultural mediterrània.

—A banda el seu punt de vista, per què varen escollir València i no una altra ciutat?

—Perquè la transformació cultural que s'ha fet a València aquests darrers deu anys és impressionant. La ciutat de les Arts i les Ciències, i algunes "ciutats" més d'aquest estil, mostren que València té una gran voluntat cultural.

—Aqueixes "ciutats" poden acabar essent només uns enormes aparadors...

—Es clar que hauran d'omplir-se de continguts. I potser, en la qüestió de "les ciutats", s'ha començat amb una bombolla molt grossa. Però, mire, les cases no estan sempre buides: acaben ocupant-se. Aquestes construccions són una provocació contínua a la Comunitat Valenciana perquè es duquen a terme activitats culturals, i és que, si no, aquestes "ciutats" acabarien convertint-se en dipòsits de blat. Des d'eixa perspectiva, a la Comunitat, li va molt bé que la Valldigna siga seu del CMC, i a l'inrevés. Des d'ací podrem realitzar molts programes, com el de formar funcionaris del Magrib prenent per model la Unió Europea, una activitat que ja hem fet des de Barcelona.

—Aquest model no pot europeïtzar en excés les altres cultures mediterrànies? No pot discriminar-les?

—Sóc absolutament contrari a qualsevol discriminació, però no ho sóc, en canvi, a aprofitar l'experiència de la Unió Europea per veure què es pot fer i què no es pot fer en uns altres països. A més a més, és vital que s'agilite la relació dels estats mediter-

"La corrupció política no és un fenomen espanyol, o de la socialdemocràcia. És un fenomen de tot arreu perquè no és una corrupció individual, sinó estructural, estesa a totes les democràcies."

ranis amb la Unió Europea perquè puguem aprofitar unes possibilitats d'inversions i subvencions que en moltes ocasions desconeixem.

—*Quins poden ser els avantatges pràctics d'impulsar una una relació intramediterrània?*

—N'hi ha que són irrenunciables. Per exemple, el medi de València és inseparable del de Tunis, i els problemes ambientals són globals de la Mediterrània. El problema de les migracions, també. Si no creem una programació de codesenvolupament a terme mitjà o llarg, les migracions no es podran resoldre més enllà dels exèrcits i de les metralladores. I sobretot, cal insistir a dir que el model cultural mediterrani és l'únic en què la diversitat és absolutament substantiva. Aprofundir això, és importantíssim.

—*Vostè també és secretari general de l'Agència Europea de la Cultura, i director del Col·legi dels Alts Estudis Europeus, amb seu a França. A què es dedica aquest Col·legi?*

—Una de les coses més importants que fem, a banda la formació de funcionaris i dels altres professionals europeus, són cursos de formació permanent per a l'Amèrica Llatina. Cursos, per exemple, per a magistrats de Cort Suprema a Xile. Juan Guzmán, el jutge del procés de Pinochet en aquest país, havia estat director del nostre curs, i com que això es fa en col·laboració amb el Consell General del Poder Judicial espanyol, crec que hem contribuït a tranquil·litzar les relacions entre magistrats espanyols i xilens. Això, també ho durem a terme també en països com l'Argentina, el Paraguai i el Brasil. Es tracta d'incorporar la pràctica dels drets humans en l'espai judicial de Mercosur, d'una manera semblant a l'espai europeu.

—*En el discurs inaugural del congrés de la Vall-digna, va dir que Europa vivia el seu multiculturalisme i multilingüisme amb orgull, essent així que als Estats Units el multiculturalisme es vivia en l'interior de les llars familiars, però no en públic. Però també hi va manifestar que els valencians teníem una identitat cultural irresolta. Creu que els valencians ens trobem més en el model americà que no en l'europeu?*

—Oh, no! No, no. El model americà és un model de dicultura, un model en què hi ha una llengua domèstica i una llengua pública. La llengua pública és la que domina, l'anglès, i la domèstica, la que es parla en casa, el polonès, l'hongarès... En aquest model, l'ideal és la incorporació d'elements de les cultures nacionals a la cultura general..., però sense arribar al mestissatge. Aquest model clàssic ame-

ricà, això no obstant, ja mostra una certa fragilitat, perquè hi ha veus que demanen que les formes culturals particulars tinguen reconeixement públic. Comença, doncs, a obrir-s'hi un camí nou, però mai de model europeu, que és radicalment distint. I ho és perquè totes les cultures i llengües tenen a Europa plena legitimitat per a ser al mateix temps públiques i privades. Ací no aspirem a fer que domine cap cultura, tot i que en la pràctica, el model cultural anglo-saxó s'ha anat imposant, però no gràcies a Anglaterra, sinó als Estats Units.

—*I el cas valencià...*

—Quant al cas valencià, estaria dins el model europeu, però certament patim d'una identitat irresolta. No hem pogut fer conviure d'una manera harmònica els elements que conformen part de la nostra essència cultural. El cas més clar és del component català. És evident que el component català

és inesquívable en la identitat valenciana. Però també és evident que no és el component únic i exclusiu d'aquesta identitat. En ténim més, com el dels ibers, el dels jueus i el dels àrabs, o la component aragonesa. Tot això, no hem estat capaços de conjugar-ho, sinó que ho hem viscut, en la nostra realitat, d'una manera antagònica. El territori valencià és l'únic lloc on la lluita interna ha tingut per objecte... símbols! Ací ens hem barallat per la bandera, per l'himne, per una nomenclatura específica... Ens trobem en l'absoluta perplexitat. Crec que els meus amics Eliseu Climent, Vicent Ventura i Joan Fuster varen polititzar prematurament la qüestió de la nostra identitat. Això, i la problemàtica dels Països Catalans, provocaren en València una reacció adversa d'afirmació valencianista que no tenia cap sentit i que

"Tinc la impressió que avui a la ciutat de València no es parla més valencià que quan jo era jove. Ens hem equivocat nosaltres, no els castellans, i ho lamente profundament."

ha comportat una problemàtica difícil de resoldre. El temps de la política és distint del temps de la cultura, i no hauríem d'haver polititzat la multidimensió valenciana a través del component català abans que s'haguera sedimentat a València un procés de culturització d'eixe component. Avui, a la ciutat de València, tinc la impressió que no s'hi parla més valencià que quan jo era jove. Ens hem equivocat nosaltres, no els castellans. I ho lamente profundament.

—*Com ha fet de vegades en el passat, avui es defineix encara com un home d'esquerres?*

—Em considere un home de progrés. En la vida hi ha dues opcions polítiques i vitals. Hi ha persones que estimen que les coses són com són, i que cal acceptar-les, i n'hi ha que pensem que cal intentar de canviar-les com es puga, segons els nostres ideals. Si això últim és ser d'esquerres, jo sóc d'esquerres. En eixos ideals, és bàsic el fet de tenir en compte

que els éssers humans necessitem estructures de valors, i la ideologia postmoderna que predomina ara nega els valors. És una ideologia de la gestió, del fet efímer, de la immediatesa: molt mediàtica.

—Avui, quan el liberalisme és una realitat política, podem dir que vivim —si em permet l'expressió— un moment social des-democratitzat?

—Absolutament. La democràcia, amb el pas del temps, va tancant-se, quant a efectivitat de pràctica democràtica. La teoria democràtica nord-americana ens va predicant que no hem de participar en la política, perquè, si ho fem, en societats complexes com les actuals, els països esdevenen ingovernables. Això, per mi, és la negació de la democràcia, perquè sense participació, deliberació i debat, no pot haver-hi decisions comunitàries: és a dir, democràtiques. Per això crec que, més que mai, el primer objectiu de l'esquerra ha de ser de reivindicar el funcionament real de la democràcia. Cap persona que es faci plantejaments analítics seriosos

no pot discutir açò que segueix: avui, la democràcia representativa que ens ve del segle XIX no funciona.

—Com s'ha arribat a aquesta disfunció?

—Un punt essencial ve de la inadequació de les estructures institucionals a la realitat actual. Un exemple: el de la corrupció. La corrupció no és un fenomen espanyol ni de la socialdemocràcia. És un fenomen estès a totes les democràcies: la japonesa, la francesa... A França, en aquest moment, líders màxims de tots els partits polítics, des de l'extrema dreta a l'esquerra comunista, han estat processats. I no ho ha estat Jacques Chirac perquè és cap d'estat. Això què vol dir? Que la classe política és formada per poca-vergonyes que només volen fer-se rics etcètera, etcètera? No. Això no és veritat. La corrupció no és individual, sinó estructural. Uns partits que són unes maquinàries de conquesta i de

—Vostè va participar en l'organització de la reunió de l'oposició antifranquista a Munic. Però després, l'any 77, va dir públicament que la llei electoral cancel·lava totes les oportunitats de l'esquerra. Per què?

—Hauria d'haver dit de la "democràcia". Perquè fer una llei, que proposa unes llistes electorals blocades i tancades, deixa l'elecció dels governants exclusivament en mans d'uns partits polítics que busquen la conquesta del poder. I això desmobilitza i despolititza el poble.

aparell de fa més de cent anys basant-nos en aquesta contradicció, és una empresa condemnada al fracàs.

—Hi ha eixides del laberint que descriu?

—Cal posar d'acord la teoria política democràtica i el discurs dels polítics. O canvia l'una o canvia l'altra. Cal continuar reivindicant la participació, i modificar la forma d'organització política que anomenem "democràcia" per fer efectius els principis democràtics a la realitat d'ara. Per exemple, a Espanya és monstruós que elegim polítics d'uniques llistes tancades i blocades, avui injustificables (si és que mai ho han estat). I és inacceptable que tinguem una estructura d'autonomies i no disposem d'una estructura democràtica que responga a eixa estructura d'autonomies. Cal fer alguna cosa per connectar la presència de la voluntat política de les regions amb la conducció de l'estat. Això em pareix prioritari.

conservació del poder necessiten estructures extraordinàriament grans i que funcionen bé, i que només poden moure's amb diners. I com que no hi ha prou diners visibles provinents dels estats, d'algun lloc han d'eixir... En definitiva, subratlle que la democràcia no s'adequa a les realitats de la societat actual.

—Quines realitats?

—Totes convergeixen en l'evidència que vivim en societats de massa, absolutament vertebrades en la vida pública pels mitjans de comunicació. Vivim, per tant, en societats mediàtiques de massa. I les institucions que ens governen (que, torne a dir-ho, provenen del segle XIX) no tenen res a veure amb aquestes característiques. D'una altra banda, una societat tan complexa com l'actual no es pot descriure, ni analitzar ni governar amb procediments hipersimplificats. Però, en canvi, la comunicació, que és la realitat que vertebra eixa societat, es basa en la immediatesa, la simplificació i la redundància. Fer funcionar un gran

